

A close-up, profile view of a marble bust of a young man with curly hair, looking downwards and to the left. The bust is set against a dark, textured background.

Jiří Malšovský

VSTÁVEJ,
PRINCI

© Jiří Malšovský

Foto na obálce: Shutterstock.com

Grafické zpracování: Jana Vaníčková

Časné paprsky jarního slunce obarvily zdi Thassovy ložnice do oranžova. Stíny sloupů východních propylají sidónského paláce přerušovaly tento štavnatý odstín pravidelnými pruhy. Nad Fénicií se zrodil nový den.

„Vstávej, princi!“ řekl Serafos a stáhl z Thassova těla hedvábnou přikrývku. Thassos se schoulil do klubíčka.

„Co? Cože? Vstávat? Ještě ne! Je moc brzy!“

„No tak! Nebudeme o tom spolu diskutovat! Otce nemůžeš nechat čekat! Na-tož pak krále! Agenor tvé bratry i tebe očekává přesně za hodinu.“

Aby zdůraznil svá slova, položil Serafos na římsu okna přesýpací hodiny. Odpadávající zrnka pouštního písku uvězněná v tenkém skle se sotva znatelným šelestem začala odkrajoval ranní čas. Proti vycházejícímu slunci vypadal tento mihotavý pohyb jako proud miniaturních drahokamů.

„Tak šup!“ zatleskal Serafos. „Čeká tě koupel, snídaně, manikúra a krátká masáž.“

„Masáž. Koupel. Mám radši závody spřežení! Rybolov a hony. Taky zápasy! Divadlo a ilyrské nevěstky...“

„To všechno počká! Král ne! Tak honem!“ odsekl Serafos.

Ach jo, starý příteli, pomyslel si ještě ne úplně probuzený princ. Jako pobočník, důvěrník a ceremoniář jsi nenahraditelný. Ale jako kumpán jsi někdy nesnesitelný! Nejradši bych ti napráskal!

To ale nešlo! Serafos pocházel z jednoho z nejvznešenějších fénických rodů. Byli stejně staří, a tak vyrůstali společně. Spjovaly je společné zájmy i lumpár-

ny. To všechno ale skončilo, když byl Serafos oficiálně králem jmenován jako Thassovo páže. Prý za jakousi významnou protislužbu, kterou Serafov otec kdysi králi poskytl. A Serafos začal brát své povinnosti princova sekretáře skutečně velice vážně. Pokud šlo o dvorní protokol, byl naprosto přesný. A nesmlouvavý!

„No dobře, dobře. Už jsem na nohou,“ zívá Thassos. Zamířil do koupelny, kde právě služby sypaly na hladinu bazénu s teplou vodou žlutočervené lístky růží. V rozpacích nad jeho nahotou rychle zmizely.

V audienční síni už seděli ostatní Thassovi bratři. Nejstarší Fénikos, ztělesněná důstojnost. Tak, jak ji vyžadoval královský protokol. Mladší Kadmos, jako obvykle zachmuřený. Vždycky působil, jako kdyby přemýšlel o něčem smrtelně důležitém. A nejmladší Kilikos měl těkavý pohled a klukovský úsměv. Chřestil tiše hracími kostkami v maličkém pohárku z nosorožčí kůže.

Thassos se posadil a své bratry si začal jednoho po druhém prohlížet. Jsme jedné krve, a přece každý jiný, pomyslel si. Prvorozený Fénikos je z nás nejstarší, nejvznešenější a nejelegantnější. Jestli je taky nejchytřejší, těžko říct. Asi ano. Je dobrý účetní. Počty ovládá asi nejlépe ze všech v paláci. Je ale strašná držgrešle! Do jaké míry by byl dobrým a veřejnosti prospěšným vladařem? To je ve hvězdách.

Napadlo ho ještě, že bude zřejmě jako obvykle řeč o nástupnictví. Jako obvykle nepovede k ničemu a nic se nevyřeší! Král Agenor v poslední době totiž trpěl chaotickými stavy střídavé náklonnosti ke každému ze svých synů. Oblíben byl ten nebo onen? Dnes tento! Za týden třeba tamten. A mezi bratry to logicky vytvářelo nepříjemné napětí. Ani se mu nedivím. Žal ze ztráty Evropy, který naši rodinu a otce nevyjímaje zasáhl, nepřidal nikomu z nás. Naši krásnou a hodnou sestřičku unesl vloni Zeus. Vzplál k ní láskou? Ne, to určitě ne. Spíš touhou. Vždycky si bere to, co se mu zlíbí. Je přece pánem Všehomíru! Jen mu jaksi nedochází, jaký smutek svými milostnými nájezdy způsobuje. Proslýchalo se, že Evropu s pomocí Apollóna a Artemis ukryl někde mezi nesčetnými kopci Zakynthu. Pak zase jakýsi obchodník s kořením přísahal na smrt svých dětí, že ji prý letmo zahlédl u jakési jeskyně na Krétě, když sbíral oregáno. Jiný kupec tentokrát tvrdil, že viděl při mystériích v Eleuzíně tančit dívku, která jako by z oka vypadla naší sestře. Pche! Samé dezinformace! A otec i my za ní už dlouho truchlíme. Nepomohlo nic! Ani státní smutek! Ani nemalé peníze věnované pátračům a zvědům pochybné reputace.

Pak Thassos pohlédl na Kadma. Druhorozený, spravedlivý, čestný a vždycky pravdomluvný. Samá pozitiva. Jen ta pravdomluvnost! Mnohdy je to ale ke škodě nás všech. Byl by i dobrým králem, kdyby ho nezdržovala jeho nepřekonatelná nerozhodnost. Pokud si není něčím úplně jistý, nechá své rozhodnutí na někom jiném. To si vládce nesmí dovolit!

A potom se Thassos zadíval na Kilika.

Je z nás nejmladší. I když je už dávno dospělý, jeho rozum ustrnul někde mezi čtrnáctým a patnáctým rokem svého věku. Přístupem k ostatním a svou nezodpovědností stále zůstává malým chlapcem. O Kilikovi bylo známo, že jeho lehkovážnost nezná mezí. V kostkách byl schopen za noc prohrát tolik, kolik by středně velké a slušně situované rodině stačilo na rok blahobytného života. Ostatní bratři, aby zabránili skandálům, se na jeho dlužní úpisy skládali. I lakotný Fénikos. V celém Sidónu si drbny vyprávěly legendy o Kilikových eskapádách s nevěstkami a o jeho nočních rvačkách v ulicích.

Čerstvá aféra, o které si šušovalo celé město, se týkala výtržnosti na tržišti! Když se Kilikos ráno vracel se svou opilou čeládkou do paláce, v tržnici převrátili stánky všech prodavačů z Judeje. Znehodnocené zboží ještě navíc rozšlapal zmatený dav. Ostatním bratrům se sice podařilo situaci uklidnit a úplatky ututlat i tenhle skandál, ale Kilikos se jim jen vysmál. Řekl:

„No co? Jen klukovina...“

Malým zázrakem bylo, že se to jejich otec král nedozvěděl.

A co já, pomyslel si Thassos. Jsem třetí v řadě co se týče nástupnictví. Vládnout? Komu, čemu? Ne, díky. Zájem opravdu nemám. Ano, trochu rozumím obchodu. Taky stavbě lodí. Ale to přece umí každý Féníčan. Mám i vojenský výcvik. Ale stačila by mi jen malá usedlost u moře s přístavem. A aby kolem byly lesy, ve kterých bych mohl lovit! Taky dobrá loď, se kterou bych mohl plout, kam se mi zamane! Hlavně na jaře, když ustanou prudké severovýchodní větry od Skylly. Líbí se mi i divadelní komedie. Taky bych rád čas od času obšťastnil nějaké illyrské děvče. Jsou přece ze všech nejlepší! Chci svobodu! Svoboda je...“

Jeho myšlenky přerušily hluboké tóny dvorních trubačů.

„Agenor, král slovutné a mocné říše Féníčanů, přichází!“ zvolal dveřník.

Král, podle zdejšího zvyku oblečený do indigového pláště, pomalu vešel do místnosti. Soustředěným pohledem přehlédl své čtyři syny. Počkal, až mu dveřník přisune křeslo. Rychle si vykasal spodek roucha a usedl.

„Král pronese řeč!“ zahulákal dveřník.

Agenor se k němu nervózně otočil a naznačil, aby zmizel. Dveřník v předklonu vycouval ze sálu.

„Král pronese řeč...“ ušklíbl se vladař. „Tolikrát jsem už pronesl řeč. Ale většinou jí věnovali pozornost jenom písaři. Svitků s mými projevy je plná knihovna. Stejně je jednou nechám všechny spálit! Není v nich nic, z čeho by se budoucí generace mohly poučit. Ale kvůli tomu jsem vás dnes nesvolal.“

Znovu se rozhlédl po svých synech.

„Je na čase postavit se směle čelem k budoucnosti, Féniku! Budeš muset na čas odložit svou chorobnou zálibu pro účetnictví, naslouchání dvorním klepům a lichotkám!

Kadme! Budeš se muset naučit rychle rozhodovat! Váhavost je pro královského syna větším přepychem než kolekce šperků z nefritu.

Thasse! Svoboda a prestiž vlasti je nad svobodu i prestiž osobní! Dáváš příliš silně najevo svůj nezájem o věci veřejné. S tím je konec!

A ty, Kiliku?!”

Nejmladší z bratrů se tvářil jako nevinátko. Jako kdyby se ho celá ranní debata netýkala. Nepřítomně hleděl oknem do zahrady, kde zrovna otroci kropili čerstvě zastřižené trávníky.

„Kiliku, můj synu! Mluvím s tebou!“ zahřměl král. „Nemysli si, že nic nevím o tvých rošťárnách!“

Kilikovi leknutím z ruky vypadl pohárek s kostkami. S tichým cvakáním se kostky rozběhly po mramorové podlaze síně, až dotančily k Agenorovým nohám. Agenor řekl:

„Vida! Samé šestky! Budu se muset zeptat věstců, jestli v tom není nějaká symbolika. Ale abych se vrátil k tomu, proč jsme se dnes sešli. Únos naší drahé Evropy je pro nás všechny stále nezapomenutelným traumatem! Nemůžeme však jen tak čekat s rukama v klíně, až to za nás vyřeší osud. Musíme ji vrátit zpátky do vlasti! Nebo se o to aspoň pokusit. Nenajdeme ji, pokud ji nebudeme hledat. A to bude vaším úkolem! Najít Evropu. Pro každého z vás během dneška nechám připravit rychlou loď, která vás dopraví i na ta nejodlehlejší místa ve Středo-moří. A hned zítra za úsvitu vyrazíte. Musíte prohledat každý kout! Každou píď pevniny i ostrovů. Není přece možné, aby se po naší holčičce jen tak slehla zem! Takovou moc snad nemá ani Zeus!“

„Připustil jsi i tu možnost, že ji třeba vůbec nenajdeme?“ zeptal se Kadmos. Agenor o otázce chvíli přemýšlel. Potom řekl:

„Ano.“

„Ano? A?“

„Nerad to říkám, protože jste mi všichni stejně drazí, ale...“

„Ale?“ naléhal Kadmos.

„Ale! Ale! Proč se se mnou pořád...ale...přeš, synku? Prostě a jednoduše: nástupnictví získá jen ten z vás, který sestru najde a přivede zpátky!“

Kadmos se ještě víc zachmuřil.

„A co ti ostatní?“ řekl.

Napětí v audienční síni rušil jen zvuk kapek zavlažovacích fontán ze zahrady.

„Ostatní...ostatní, ostatní?! Ostatní mají v případě neúspěchu...“, vladař očividně váhal s odpovědí, „doživotní zákaz návratu!“ dodal spěšně a sotva slyšitelně.

„A co když ji nenajde nikdo z nás?!“

„V tom případě se nikdo z vás pod trestem smrti nesmí vrátit!!!“ řekl vládce.

„Slyšení je u konce,“ zaduněl sálem hlas dveřníka.

Princové se pomalu zvedli.

„Féniku, ty zůstaň,“ řekl Agenór, „ještě tě na chvílku zdržím. Vy ostatní se běžte připravit na cestu!“

„Vstávej princi,“ zatřásl Serafos Thassovým ramenem. Je čas vyrazit. Lodě čekají.“

„Co? Cože? Je ještě noc! Usnul jsem teprve před chvilkou.“

„Jsou čtyři ráno. Za chvílku začne svítat. Musíme vyrazit co nejdřív, aby nás ranní vítr zanesl co nejdál na moře. Než vyjde slunce, mají ranní větry větší sílu.“

„Kde máme zavazadla?“ zívá Thassos.

„Nechal jsem je donést na palubu. Už včera večer. A všechno jsem dvakrát zkontroloval. Nic nám chybět nebude. Nebo si to aspoň myslím.“

„Dobrá, dobrá...“ řekl princ. „Zapomněl jsem jméno lodi.“

„Aganda. Po každém boku má třicet veslařů. Kapitán je Syřan. Jmenuje se Hamed. Slouží už u nás skoro dvacet let. To je snad záruka.“

I když byla ještě noc, v přístavu už panoval čilý ruch. Veslaři vkládali svá vesla do vidlic v bočních otvorech lodí. Obouruč zkoušeli i hladkost povrchu držadel. Ve světle loucí a kahanů kontrolovali případné rozštěpení vesla nebo díрку po

vypadlém suku. Lodní bubeníci hmatem a hlazením pergamenových blan svých bubnů kontrolovali jejich neporušenost.

„Tam tam tadam tam...“, ozývaly se střídavě údery. Jaký rytmus bubeník zvolí, taková bude i rychlost plavby.

Agenor se dostavil s plnou parádou a za doprovodu fanfár. Tak, jak se na vladaře sluší. Indigové roucho měl tentokrát zřasené víc než kdy jindy. Víc než kdy jindy byl důstojnější i jeho výraz. Mnohem obřadněji se i pohyboval a choval. Vypudit oficiálně své syny z vlasti si zaslouží žádoucí rituál! Nebo snad protokol, pomyslel si Thassos při pohledu na královskou obřadnost. Ani písař nechybí! Hlavně, že všechny své projevy spálíš! Jednou! To chci tedy vidět! Ne, vlastně to vidět ani nechci...

Thassovi se sakramentsky nezamlouvalo, že musí opustit zaběhnutý život v paláci. Vzdát se pohodlí? Dostatku všeho? A proč? A navíc! K čemu byly ty nekonečné lekce deskriptivy a výpočty lodních konstrukcí? Ty zástupy lektorů páchnoucích potem, kteří jeho i bratry („...jste všichni předurčení k vyšším cílům!“) nutili biflovat poučky o navigaci. Dokonale znát denní a noční oblohu! Je přece samozřejmé, že se na moři Féničan automaticky a stoprocentně orientuje. Ať pluje kdekoliv a kamkoliv. A samozřejmostí je i účetnictví a udržování obchodních kontaktů. Samé nezáživné banality!

Nejstrašnější byly hodiny vojenského výcviku. Válečnictví. Pochody a execírky. Nekonečné hodiny šermu. Pak lukostřelba, kdy v horku pot z čela nepříjemně přetéká přes obočí. „Že nic nevidíš?! Nevadí! Střílej! Pokud netrefíš ty, trefí tě nepřítel!“ A pak to kopí! Otec uznával jako nejpraktičtější zbraň krátké fénické kopí. Pro boj zblízka i házení bylo kopí nejlepší.

„Rychlý výpad! A pokud se nepovede, rychlý a přesný hod! Cíl? Hrud' nepřítel. Obvykle se na bojišti povaluje kopí dost! Mějte na paměti, že vám jejich použití může zachránit život. Tak znovu! Zamířit a hodit! Ale ne, Thasse! Jsi mrtvý muž! Zavadil jsi jen o horní okraj terče!“

Biflování a drill. To je tvá výchova, otče a králi Fénicie! Ale ať je to jakkoliv, život v paláci stojí za to. Všechno je na dosah, stačí jen slušně požádat.

No nic, řekl si ještě pro sebe, budu si muset vytvořit své vlastní pohodlí!

„Synové moji! Srdce mi puká žalem, že vás musím za těchto neblahých okolností vyslat do světa. Ale na druhou stranu jsem klidný! Každému z vás se dostalo výchovy, která předurčuje a hlavně zavazuje k vladařské funkci. Každý ode

mne dostane prsten, který bude důkazem vašeho urozeného původu. Fénicie je přemocná říše. Má mnoho přátel, spojenců i vazalů. A ti všichni vám pomohou na cestách překonat každé úskalí. A pokud nesplníte úkol, který jsem vám dal, máte nejlepší předpoklady se v cizině prosadit!“

Ty pokrytče! Jen si to ještě elegantně vokecej, pomyslel si Thassos.

„Žádný Féníčan se ještě v cizině neztratil! A ve své nové vlasti šířil vždy čest a slávu své vlasti staré! Plujte, kam vás mořské větry a proudy povedou! Kéž vás bohové provázejí. Šťastnou plavbu!“

Král postupně své syny objal a na prsteník jim navlékl prsten. Na každém prstenu byl jiný znak! Fénikův zobrazoval slunce s dvanácti paprsky. Kadmos dostal prsten, v jehož pouzdře byl zasazený polodrahokam s vyrytou branou. Thassův měl ve znaku delfína. A Kilikův? Poseidonův trojzubec!

Když král rozdal prsteny, ještě se naposled po svých synech rozhlédl. A pak se otočil a doprovázen svou družinou se spěšně vydal zpátky k paláci. Už se neohlédl.

Princové tiše a v rozpacích sledovali, jak jejich otec odchází. Když za ním otrok zavřel dvířka jeho nosítek, prolomil ticho Fénikos:

„Měli bychom se dohodnout, kam vlastně poplujeme.“

„Ano, ale poradí nám vůbec někdo? Jakým směrem se máme vydat?“ zapochyboval Kadmos. Thassos na to rychle zareagoval:

„Myslím, že bychom se měli dát na severozápad. Do Delf. Pro věštby si k Pýthii chodí kdekdo. Poradí i nám. Snad!“

„No..., to vůbec není špatné,“ řekl Kadmos. „Má někdo z nás lepší nápad?“

„Já nevím,“ váhal Kilikos, „je to strašná dálka. Ztratíme spoustu času. Tím směrem je nejmíň tucet stejně dobrých věštíren. A blíž! Pýthiiny věštby jsou někdy pekelně nejasné! A temné!“

Bratři ale vrhli na Kilika takové pohledy, že raději spěšně dodal:

„No..., tedy..., když jinak nedáte, podřídím se většině...“

„Jasně! Plujeme do Delf!“ uzavřel debatu Fénikos.

„Nasedááát! Všichni na palubuuu!“ volali kapitáni. „Vesla připravit! Nastavit plaaaachtyyyyyyyyyyyyy!“

Zaduněly lodní bubny:

„Tam tam tadam tam...“

„Ááá, ááá, ááh, háá...,“ vykřikli sborem veslaři a opřeli se do mořské hladiny.

Lodě za tichého šelestu plachet opustily podkovu zálivu, tvořící sidónský přístav. Eleganci plavby jen tu a tam rušilo vrzání plachetných lan. Světla majáků po obou stranách přístavní vpusti náraz zhasla. Oblohu nad východní strání hlavního města Fénicie zbarvilo svítání.

„Vstávej, princi!“ řekl Serafos. Thassos, ležící na přídi lodi si opřel hlavu do dlaně. Zamžoural do ranního větru a druhou rukou si zastínil oči, protože slunce už nabíralo na síle.

„Kde jsme?“ obrátil se na kapitána.

„Přesně podle předpokladu,“ řekl Hamed. „Na dohled od Ifey. Vidíš, pane? To je ten přístav po levoboku. A Ifea je vzdálená už jen půlden cesty od Delf.“

No jo, vlastně..., málem bych zapomněl na cíl naší mise, pomyslel si Thassos. Delfy, Delfy, uvidíme. Budoucnost bývá často tvrdým oříškem. Ale nechme se překvapit.

A pak se chtě nechtě musel usmát. Když se rozhlédl, uviděl, jak je konvoj jejich lodí pěkně seřazený. Souměrně, jako v husím pochodu, lodě bratrů pluly za sebou od nejstaršího k nejmladšímu.

K delfské bráně dorazili pozdě odpoledne. Čekala na ně skupinka kněží. Když se královská delegace přiblížila, nejstarší z nich předstoupil a hluboce se uklonil.

„Jsem Xéros,“ řekl obřadně, „tajemník a nejvyšší vykladač věsteb božské Pýthie.“

„Já jsem Fénikos, nejstarší z princů fénického Sidónu. A to jsou mí bratři. Kadmos, Thassos a támhle vzadu se ještě loudá Kilikos. A zde přinášíme dary a oběti božské věstkyni. Pokorně věříme, že je přijme. Máme pro ni vlastně jen jednu otázku. Ale veledůležitou!“

„Pýthie, kněžka znalosti všeho budoucího,“ řekl Xeros ještě obřadněji, „vás všechny očekává hodinu po západu slunce. V hlavní věštírně, blok Alfa. Do té doby si odpočiňte. A běžte do lázní, kde máte připravenou i malou svačinu.“

Voda v lázeňském bazénu měla příjemnou teplotu. Perlila sirnými bublinkami, které bratry jemně lechtaly po těle. Každý seděl ve svém rohu. Fénikos se zavřenýma očima zhluboka oddechoval. Kadmos ze stříbrného poháru usrkával zředěnou medovinu. Thassos soustředěně inhaloval páru s příchutí síry. Na hladině před Kilikem plula dřevěná mísa, do poloviny naplněná meruňkami. Za hlasitého mlaskání je hltal a pecky házel za sebe! Po chvíli řekl: